

Meslek Örgütümüzü ve Kamu Yararı İlkesini Kıskançlıkla Koruyacağız

Siyasi iktidarın, "Yapı Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı"nda değişiklikler gerçekleştirmek üzere çalışma başlattığı, yasa değişikliğinin Torba yasa formatında Meclise sunulacağı, yasanın, başta Yapı Denetimi olmak üzere, İmar, Mera, Kıyı Kanunuyla ilgili bazı değişiklikler de içerdiği kamuoyuna yansıdı; taslak çalışmanın TMMOB Yasası'nda da değişiklikler taşıdığı anlaşıldı.

Torba yasanın akıbetinin ne olacağı, bu haliyle Meclis gündemine getirilip getirilmeyeceği, TMMOB Yasası'nın torba yasadaki kopartılarak ele alınıp alınmayacağı ayrı bir konudur. Kaldı ki, yapı denetim sisteminde değişiklikler içeren taslak metinler defalarca kamuoyuyla paylaşıldı. Aynı şekilde, siyasi iktidarın uzun zamandır TMMOB Yasası'nda köklü değişiklikler hedeflediği de bilinmektedir.

Bu nedenle, taslak çalışmaya bağlı kalmadan, siyasi iktidarın yapı üretim sürecine ve yapı üretim sürecinin bileşenlerine, yapı üretim sürecinin asli unsuru olan mühendis, mimar ve şehir plancılarının mesleki alanlarına ve meslek örgütlerine dönük politik yaklaşımın bütünlüklü bir analizini yapmak yerinde olacaktır.

Kamusal yaşam yeniden düzenleniyor

Son dönemde yapılan yasal değişikliklere bakıldığında, kamusal yaşamın serbest piyasanın ekonomik-politik anlayışına uygun olarak yeniden yapılandırıldığı görülecektir. Serbest piyasa ekonomisinin gereği olarak, sermayenin önündeki tüm engellerin ortadan kaldırılması, mesleki alanların ve mesleki uygulamaların ulusal/uluslararası sermaye gruplarının çıkarları doğrultusunda düzenlenmesi, kamusal değerlerin metalaştırılarak piyasaya açılması, ulusal yatırımların özelleştirilerek elden çıkarılması mevzuat değişikliklerinin ana eksenini oluşturmaktadır.

Kamu yönetiminin, kamusal hizmetlerden çekilmesi, sosyal devlet uygulamalarının ortadan kaldırılması, kamu yatırımlarının azaltılması, kamu kesiminde istihdamın daraltılması, eğitimden sağlığa, alt yapı yatırımlarından yapı üretim sürecinin denetime kadar geniş bir yelpazenin, kamusal özelliği törpülenmektedir. Hemen her mesleki alan, bilimsel ve mesleki gereklilikler, toplumsal ihtiyaçlar yok sayılarak, paraya, rekabete, piyasacılığa mahkûm edilmektedir.

“TMMOB ve bağlı Odaları, mevcut demokratik işleyişi ile ana bilim dalları ve alt disiplinleri, toplum yararı temelinde ortak zeminde buluşturan iç işleyiş ve özelliğe sahiptir. Siyasi iktidar, bu armoniyi kakofoniye çevirecek, üniversite eğitiminde ve mesleki alan örgütlenmesinde bilime ve uyuma aykırı, karışıklığa yol açacak değişiklikler gerçekleştirmek istemektedir.

Son dönemde çıkartılan Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Afet Riski Altındaki Yapı ve Alanlar Hakkında Kanun, İmar'dan Mera, Kıyı'dan TMMOB Yasası'na kadar geniş bir yelpazede hazırlanan Torba Yasa, siyasi iktidarın sosyo-ekonomik tercihlerini yansıtmakta, yaratılmak istenen toplumsal modelin emarelerini taşımaktadır. Anlaşılan o ki, siyasi iktidar, bütünlüklü bir programı hayata geçirmek istemektedir. TMMOB Yasası'ndaki değişiklik ise bütünlüklü programın bir parçasını oluşturmaktadır.

DDK Raporu işaret fişeğidir

TMMOB ve bağlı Odaları ile ilgili Devlet Denetleme Kurulu tarafından 2009 yılında hazırlanan raporu hareket noktası olarak alırsak, dönem içerisinde, meslek Odalarının çalışma esaslarını düzenleyen, gelirlerini azaltan kanun hükmünde kararname çıkarılmış, yönetmelik değişiklikleri gerçekleştirilmiş, bu değişikliklerle meslek odalarının gelirleri ortadan kaldırılmak, oda-üye ilişkisi kesilmek istenmiştir; nihayetinde TMMOB Yasası gündeme getirilmiştir.

TMMOB Yasa Taslağı'nın kamusal alana, mesleki yetki ve sorumluluklarımıza ve meslek örgütümüze dönük bütünlüklü planın bir parçası olduğu anlaşılmaktadır. TMMOB Yasası'nda öngörülen değişiklikler, kamu ve toplum adına, meslektaşların hak ve çıkarları doğrultusunda muhalefet eden TMMOB'nin etkisizleştirilmesinin ön hazırlığı niteliğindedir; bilinmeli ve ifşa edilmelidir ki TMMOB, siyasi iktidarın ekonomi-politiğine kendi mesleki alanları çerçevesinde direnen kurumlardan biridir.

Tam da bu noktada, siyasi iktidara yakınlığı ile bilinen Sabah gazetesinde 1 Aralık 2012 tarihinde yer alan bir haberi öne çıkarmak gerekmektedir. Çünkü haber, siyasi iktidarın TMMOB Yasası'nın değiştirilmek istenmesinin nedeni ve TMMOB'nin siyasi iktidar nezdinde yol açtığı rahatsızlığın açık itirafı niteliğindedir. Haber, "150 milyarlık neşter" başlığı ile verilmiştir. Habere göre, TMMOB Yasası'nın değiştirilme gerekçesi, TMMOB ve bağlı Odalarının, AKP Hükümetinin özelleştirme projelerine açtığı davalardır. Bu davaların toplam değeri 150 milyar liradır. TMMOB, yasası değiştirilerek, siyasi iktidarın tasarruflarına karşı hukuki mücadele yürütemeyecek bir durumda bırakılacaktır.

Haberde, TMMOB'nin engellediği ya da engellemeye çalıştığı bazı projeler şöyle sıralanmıştır: Gebze-Orhangazi-İzmir otoyolu, Marmaray projesi, 3'üncü köprü, kentsel dönüşüm projeleri, Dubai Şeyhi El-Maktum'un Levent projesi, İzmir otoyolu, Galataport projesi, Taksim Topçu Kışlası ve cami projesi, Akkuyu nükleer santrali, Levent garajı ihalesi. Anlaşılan o ki, TMMOB'nin yağmaya, talana karşı çıkan, emekten, halktan, çevreden yana ve kamu yararını koruyan tutumu "neşter" vurulmasını zorunlu kılmıştır. Anlaşılan o ki, TMMOB ve bağlı Odalarının devre dışı bırakıldığı, etkisizleştirildiği ya da "ele geçirildiği" mesleki alan yaratılacak ve bu alan, siyasi iktidarın rant politikalarını herhangi bir engelle karşılaşmadan hayata geçirilmesini sağlayacaktır.

Kapalı kapılar ardında hazırlanan yasa

TMMOB ve bağlı Odalarının siyasi iktidar nezdinde yarattığı rahatsızlığın salt bu dönemle sınırlı olmadığı, hemen her dönemde, iktidarın karar ve tasarruflarının mesleki-bilimsel bazda eleştirildiği, itirazların kamusal ve toplumsal yararlar doğrultusunda dayanaklı hale getirildiği, özellikle üye ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumada tavizsiz davranıldığı öncelikle belirtilmeli ancak son yıllarda siyasi erk ile meslek odaları arasındaki çelişkinin biraz daha belirginleştiği ve belirleyici olduğu vurgulanmalıdır. Son on yılda ekonomik-politik tercihlerin ve ulus ötesi büyük sermaye gruplarının dayaması sonucu gerçekleştirilen özelleştirmelerin bu durumun oluşmasına yol açtığı ifade edilmelidir.

Bu nedenledir ki siyasi iktidar TMMOB Yasası'nı değiştirmek istemiş, hem de bunu, TMMOB ve bağlı meslek Odalarını sürece dahil etmeyerek 'kapalı kapılar arkasında' yapmıştır.

Yasası değiştirilirken, TMMOB'den görüş alınmamasını kabul etmek mümkün müdür? Değildir, ancak bu tarzın şaşırtıcı olmadığına dikkat çekmek gerekmektedir. TMMOB'ye rağmen, yasanın değiştirilmesi, iktidarın yönetsel tarzının tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Çalışma yaşamında köklü değişiklikler yaparken sendikalara, eğitim yasanın değiştirirken eğitimcilere, HES kararı verirken bölge halkına, kentsel dönüşüm projesi hazırlarken mahallelilere, sağlıkta dönüşüm yasaları hazırlarken sağlık sisteminin unsurlarına sorulmadığı gibi, TMMOB Yasası değiştirilirken de, TMMOB ve bağlı Odalarının görüşü alınmamıştır.

TMMOB Yasa Taslağı'nın katılımcılıktan ve şeffaflıktan uzak bir tarzla hazırlanmış olmasına ilişkin ilk değerlendirme, TMMOB ve bağlı Odaların başkanlarının katılımıyla yapılmış ve sonuçlar metin haline getirilerek kamuoyuyla paylaşılmıştır. "Mesleklerimize, Odalarımıza ve Birliğimize sahip çıkıyoruz. Kapalı kapılar ardında hazırlıkları yapılan TMMOB'siz TMMOB Yasasını Kabul etmiyoruz" başlığı ile kaleme alınan metinde, meslek örgütünü korumakla birlikte, mevcut yasadaki temel amaca uygun olarak, kamu yararı ilkesini savunmak doğrultusundaki ısrarın devam edeceği vurgulanmıştır.

Oysa yasa hazırlık süreci katılımcılığa açık olsaydı, TMMOB ve bağlı Odaların temsil edildiği bir heyet sürece eşit söz hakkıyla dahil edilseydi, mevcut yasanın değiştirilmesi ve korunması gereken hükümleriyle ilgili kamuoyu bilgilendirilir, özellikle mevcut yasanın günün gelişen ihtiyaçlarını karşılamayan yönlerine alternatif üretilebilirdi. Mesleki alanlarının öznesi olan mühendisler, mimarlar ve plancıların, kendi alanlarına dönük görüş ve düşüncelerinin, uygulamadan doğan sorun ve sıkıntıların giderilmesi yönündeki yol ve yöntemlerin, mesleki bilgi birikiminin gösterdiği doğruların, hem mesleki alan paydaşlarının hem de yasa hazırlık süreci katılımcılarının işini kolaylaştırması beklenen bir sonuç olurdu.

Her aşamada mesleki denetim

Mevcut 6235 sayılı TMMOB Yasası'nın, olumlu ya da olumsuz yönleri hareket noktası alınarak, yapılmak istenen değişiklikleri daha gerçekçi bir değerlendirmeye tabi tutmak ve bütünlüklü bir sonuca ulaşmak mümkündür.

1954 yılında çıkartılan ve büyük değişikliğin 12 Eylül döneminde, 1983 yılında yapıldığı TMMOB Yasası'nın çağın, farklılaşan toplumsal yaşamın, gelişen teknolojinin ve bilimin, büyük mesafe kat eden mühendislik uygulamalarının, mühendislik eğitiminin gelişmiş teorik çerçevesinin gerisinde kalması ve en az diğerleri kadar önemli olan üretim sürecinin ve meslektaş denetiminin yasa da yer almıyor olması mevcut yasaya dönük eleştirilerin odaklandığı noktalar dır.

TMMOB ve bağılı Odaları, mevcut yasaya ilişkin eleştiri ve önerilerini bu kapsamda derinleştirme-ye çalışmış, özellikle üretimin ve uygulamacıların denetlenmesi konusunun mevzuata dahil edilmesi için ısrarlı tavır sergilemiştir. İnşaat Mühendisleri Odası bünyesinde önemli mesafeler alınan Serbest İnşaat Mühendisliği (SİM) ve İşyeri Tescil Belgesi (İTB) gibi uygulamalar bu ısrarın somut sonuçları olarak mesleki tarihteki yerini almıştır. Üretim sürecinin ve meslektaş denetiminin taşıdığı önem, özellikle 1999 depremleriyle İMO'nun gündemine girmiş, mesleki denetim faaliyetinin yarattığı olumlu sonuçlar, uygulamaların doğruluğunu kanıtlar düzeyde cereyan etmiştir. Yasada olmamasına rağmen mesleki gerekliliklerle devam ettirilen denetim ve belgelendirme uygulamaları, son dönemde çıkartılan KHK'larla tamamen devre dışı bırakılmıştır.

Bugün TMMOB Yasa Taslağı adı altında kamuoyuna duyurulan metinde, mesleki denetime ve belgelendirme uygulamalarına yer verilmemiş olması, siyasi iktidarın, mesleki alanlarımızda denetimsizliğin devam etmesinden rahatsız olmadığını göstermektedir. Oysa ülkemiz, özellikle yapı denetim sürecinin denetimsizliğinin faturasını çok ağır ödemiş, depremler ve diğer afetler denetimsizliğin olumsuz sonuçlarını tüm çıplaklığı ile açığa çıkartmıştır.

İMO, mesleki uygulamaları ve meslektaşlarının belgelendirme yoluyla denetlenmesinin yapı üretim sürecinin vazgeçilmez olduğunu düşünmekte ve bu yetkiyi istemektedir. Bu aynı zamanda mesleki alanımızın başat sorunlarından birinin çözüme kavuşturulması anlamına gelecektir. Ne yazık ki, yasa taslağında bu çözümün izi dahi yoktur.

12 Eylül izi

1954 yılında çıkartılan TMMOB Yasası'nda dönem dönem değişiklikler yapıldı. Asıl olarak 12 Eylül döneminde gerçekleştirilen değişikliklerle, TMMOB ve bağılı Odalarının gücü zayıflatılmak, meslektaşlarıyla kurduğu ilişki kesilmek, üye sayısı azaltılmak istendi. Özellikle kamu kesiminde çalışan "kamu emekçisi" teknik elemanların Oda örgütlülüğünden uzak kalması hedeflendi.

12 Eylülcülerin bu niyeti, 1983 yılında TMMOB Yasası'na eklenen Fıkra ile tezahür etti. İlgili Fıkra'da, "Kamu Kurumu ve Kuruluşları ile İktisadî Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadî Kuruluşlarında aslı ve sürekli olarak çalışan mühendislik ve mimarlık meslekleri mensuplarının meslek ve ihtisaslarıyla ilgili odaya girmeleri isteklerine bağlıdır." denilerek, Odalara üyelik zorunlu olmaktan çıkartıldı. İşin doğ-

rusu; o tarihten bu güne ortaya çıkan pek çok yapısal sorunun müsebbibi sayılan bu "yasak", TMMOB Yasa Taslağında da korunmaktadır. Meslektaşlarımızın neredeyse yüzde ellisi kamuda çalışmaktadır. Mühendislerin yarısını oda üyeliğinden uzak tutarak oluşturulacak bir yasanın demokratik olduğunu iddia etmek güçtür.

Bir parmak bal taktiği

TMMOB Yasası'ndaki olası değişiklikleri, DDK Raporu ile başlayan, mesleki alanlarımızla ilgili çıkartılan KHK'lar ve Yönetmeliklerle devam eden süreçten ve meslek Odalarıyla ilgili medya aracılığıyla yaratılmak istenen algıdan ayrı düşünmek mümkün değildir. Siyasi iktidarın TMMOB ve bağılı Odalarına yaklaşımı hangi hassasiyetler üzerinden şekillendiyse, yaratılmak istenen toplumsal algı hangi noktalar üzerinde yoğunlaştıysa, olası yasa değişiklikleri de aynı noktalar bağlamında gerçekleştirilmek istenmektedir.

Yasamızda olası değişiklikler bir sacayağı üzerinde kurgulanmıştır ki, bu kurgu, siyasi iktidarın nasıl bir mesleki alan ve meslek örgütü hedeflediğinin emarelerini taşımaktadır.

Sacayağının bir yönünde, "il odacılığı" olarak bilinen tarz bulunmaktadır. Buna göre; mevcut şubeler, "il odası" olarak kabul edilecek, yeni il odaları açılacak, il odalarının mali, idari özerkliği bulunacak, Oda merkezi ile kurulan ilişki merkez

payının ödenmesiyle sınırlı tutulacak, böylelikle Birliğin ve Oda merkezlerinin mali, siyasi, mesleki gücü zayıflatılacak, merkezi yapı, merkezi işleyiş, merkezi bütçe, merkezi kadro istihdamı ortadan kaldırılacak.

“İl odacılığının” mesleki alanımıza yeni girmiş bir kavram olmadığını hatırlatmak isteriz. Meslek Odaları tarihine bakıldığında dönem dönem bu başlık altında talepler olmuş, tartışmalar yaşanmış, “il odacılığının” olumlu-olumsuz yanları kürsülerden özgürce dile getirilmiş, TMMOB üyeleri özgür iradeleri ile merkezi demokratik yapının korunmasını ve devam ettirilmesini istemiştir.

“İl odacılığının”, “merkezi vesayeti kaldıracağı”, “şubelerin harcama yapma yetkisini elinde tutacağı” gibi sıradan ve yüzeysel gerekçelerle meşruluğu sağlanmak istenmiş, mesleki alanda yol açması olası olumsuz sonuçlar, “bir parmak bal” siyasetine uygun olarak yok sayılmıştır.

Oysa “il odacılığı”, “bir parmak bal” taktiği ile örtülemeyecek derecede olumsuz sonuçlara yol açacak, meslektaşlarımızın kazanılmış haklarının kaybedilmesi bir yana, mesleki bütünlüğün, mesleki değerlerin korunması mümkün olmaktan çıkacaktır.

“İl odacılığı” ile; il bazında farklı mesleki uygulamalarla karşılaşmak mümkün olacak, mesleki nitelik, mesleki itibar ve mesleki etik ile ilgili ortak tanımlar, ortak savunular, hedef ve amaç birliği geliştirilemeyecek, farklı mesleki uygulamaların doğuracağı sonuçlar bir bütün olarak mesleki itibarı ve inandırıcılığı tartışılır durumda bırakacak, “il odalarının” ekonomik gücü mesleki gelişmişliklerini doğrudan etkileyecek, teknolojik ve bilimsel gelişmelerden il odaları aynı düzeyde yararlanamayacak, iller arasında eşitlikten söz etmek mümkün olmayacak, bugün merkezi program, organizasyon ve bütçeyle gerçekleştirilen mesleki-bilimsel etkinliklerin yapılma şansı ortadan kalkacak, sınırlı üyeye, kısıtlı bütçeye sahip il odaları bırakalım mesleki etkinlikleri, üyelerinin sıradan taleplerini bile karşılayamayacak, birkaç büyük il dışında kalanların ulusal/uluslararası ölçekte katılım sağlanan etkinlikler düzenleme olanağı olmayacaktır.

Merkez, şube ve temsilcilikleri üzerinden bilimsel-mesleki etkinlik programı hazırlamakta ve hayata geçirmektedir. İMO’yu referans kurum haline getiren, kamuoyunda itibarlı bir kurum olmasını sağlayan teorik zemin, merkezi bilimsel etkinlikler sayesinde oluşturulmuştur. İMO, salt ulusal ölçekte değil, uluslararası katılıma açık pek çok etkinliğe imza atmış, üniversiteleri, bilim insanlarını, konusunun uzmanı meslektaşları üyelerle buluşturmuştur.

İMO’nun merkezi program çerçevesinde, bir çalışma dönemi içerisinde 800 civarında kongre, sempozyum gibi büyük organizasyonlar ile kurs, panel, çalıştay, forum düzenlediği, yine aynı zaman dilimi içerisinde 250 bin katılımlı meslek içi eğitim olanağı yarattığı göz önüne alınırsa, bunun ancak merkezi bütçe ve organizasyonla gerçekleştirilebilmesinin mümkün olduğu görülecektir. “İl odacılığının”, özellikle birkaç büyük il dışındaki irili-ufaklı şubeleri bu olanaklardan mahrum bırakacağı açıktır.

Açık olan bir başka nokta, İMO üyelerinin “bir parmak bal” taktiğine aldanmayacağı ve örgütün merkezi gücünün tahkimatının sağlanması, kurumsallaşmanın kesintiye uğramaması, merkezi yapının dağılması bir yana aksine güçlenmesi doğrultusunda tercih kullanacağıdır.

Nispi temsil demokratik midir?

Siyasi iktidarın bir taraftan TMMOB’nin sosyo-politik zemininde farklılaşma yaratmaya çalışırken, diğer taraftan da, yeni siyasal-kültürel ortalamaya uygun yönetimlerin oluşmasını da istediği ve bu doğrultuda yetkili kurul seçimlerinin nispi temsil sistemiyle belirlenmesini istediği anlaşılmaktadır.

Nispi temsilin demokratik olup olmadığı konusuna girmeden önce, TMMOB ve bağlı Odalarının mevcut işleyişinin demokratik olduğuna dair yapılacak vurgunun, aslında nispi sistemiyle asıl neyin amaçlandığının da anlaşılır olması sağlanacaktır.

İMO,
mesleki
uygulamaları
ve
meslektaşlarının
belgelendirme yoluyla
denetlenmesinin
yapı üretim sürecinin
vazgeçilmezi olduğunu
düşünmekte ve bu
yetkiyi istemektedir.
Bu aynı zamanda
mesleki alanımızın başat
sorunlarından birinin
çözümüne kavuşturulması
anlamına gelecektir.
Ne yazık ki, yasa
taslağında bu
çözümün izi
dahi yoktur.

“TMMOB
Yasa Taslağı'nın
kamusal alana,
mesleki yetki ve
sorumluluklarımıza
ve meslek
örgütümüze dönük
bütünlüklü planın
bir parçası olduğu
anlaşılmaktadır.

İMO özelinden hareket edecek olursak; 26 şubesi 125 temsilciliği ile İMO'nun yüz bine yakın inşaat mühendisinin örgütü olduğu, şubelerin üye sayıları bağlamında merkez genel kurulunda temsil edildiğinin, büyük şubelerin tek belirleyici olmasının önüne geçildiğinin, İMO ve şube genel kurullarının son derecede demokratik bir atmosferde gerçekleştiğinin, merkez ve şube genel kurullarının hiçbir sorun yaşanmadan tamamlandığının ve sonuçların büyük bir olgunlukla karşılandığının, genel kurulların politik kamplaşmalardan uzak durduğunun, insan odaklı, daha doğru bir ifadeyle; meslektaş odaklı bir seçim sisteminin geçerli olduğunun, seçimlerin meslek dışı politik gruplaşmaların ifadesi olan blok liste bazında değil, çarşaf liste formatında yapıldığının, isteyen her üyenin, her kademe için özgürce aday olabildiğinin, genel kurul tercihlerinin tartışmasız bir hükmü bulunduğu belirtilmesi gerekmektedir.

Nispi temsil konusu tam da bu noktada ele alınmalıdır. Daha demokratik olduğu yanılması yaratılarak meşrulaştırılmak istenen nispi temsil sisteminin, topluma dayatılan alginın dışında demokratik, eşitlikçi, işlevsel ve sonuç alıcı olduğunu savunmak mümkün değildir.

Nispi temsil sistemi, meslek odaları zemininde telafisi mümkün olmayan derin handikaplara yol açacak, karar alma süreçlerinde kilitlenmeye sebebiyet verecek ve örgütleri karar alamama noktasına taşıyacaktır.

Demokrasi anlayışı çerçevesinde nispi temsil sistemine öz itibarıyla karşı çıkmak elbette doğru değildir. Ancak nispi temsilin Oda genel kurullarının mesleki konular dışındaki unsurların belirleyiciliği altına gireceği, Devlet Denetleme Kurulu Raporu'nda öne çıkartılan “politika yapıyorlar” şeklindeki eleştirinin yasayla dayanıklı hale geçeceği de açıktır. Meslek Odalarına “politika” bizzat siyasi iktidar tarafından dahil edilecektir.

Nispi temsil sisteminde belirleyici olan politik kamplaşmalar çerçevesinde bir araya gelen grupların oluşturduğu listeler olacak, bireylerin aday olması teknik olarak mümkün olmaktan çıkacak, bireylerin politik gruplaşmalardan birine dahil olmak dışında şansı kalmayacak, listeler doğrudan politik aidiyetler çerçevesinde düzenlenecek, genel kurula liste dayatması yapılacak, bireylerin aday olduğu “çarşaf liste” uygulaması ortadan kalkacak, aday olmada ve seçilmede liyakat, mesleki bilgi değil, politik görüş etkili kılınacaktır. Nispi temsilin yürütme organlarının seçiminde esas alınması, karar alamayan, gerginlikten beslenen, yönetemeyen kurulların ortaya çıkmasına neden olacaktır ki, bugünkü demokratik işleyişle bile çözülmemeyen sorunlar, bırakalım ortadan kalkmasını, daha da pekişecektir.

Şu nokta açık ve nettir: Farklı meslek disiplinlerini ve farklı alt disiplinleri bünyesinde toplayan, kendi iç dengelerini oluşturarak, mesleki talepleri bu denge üzerinde oluşturarak kamu görevi gören meslek Odalarının hayatına nispi temsil sistemini dahil etmek, meslek odalarına “siyaseti” ve “ayrımçılığı” sokmaktır. Bugünden söylenebilir ki, bu, mesleki zeminde ve örgütlenmede tahmin edilmeyecek büyük kırılmalara yol açacaktır.

58 yıllık hak ve çıkar örgütü olarak meslek odaları, kimin, hangi politik görüşün kaç sandalye kazandığı ve hatta “sandalyelerin havada uçtuğu” genel kurullara itiraz etmektedir; mesleğimizin bugünkü ve gelecekteki ihtiyacı bu değildir, tıpkı dünün ihtiyacı bu olmadığı gibi.

Nedir ihtiyaç olan; her durumda ve her şart altında, meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, meslek içi eğitimlerle eğitim sürecinin devamlılığını sağlayarak mesleki niteliği artırmak, gelişen mesleki bilgiyi, teknolojiyi, uygulamaları üyelerle buluşturmak, mesleki alanları düzenlemek, toplumsal çıkarları ve kamusal yararı tartışılır halde bırakmamak, yaşanabilir ülke, yaşanabilir kent, yaşanabilir konut yaratma amacını, mesleki hassasiyetin temel noktası haline getirmek...

Meslek disiplinlerinin uyumunu sağlayan TMMOB

TMMOB'nin farklı mesleki disiplinlerini ortak zeminde buluşturduğunun, büyük küçük Oda ayrımını ortadan kaldıracak şekilde, her odanın TMMOB Yönetim Kurulu'nda bir kişiyle temsil edildiğinin, farklı mesleki disiplinlerinin, farklı bilim dallarının uyumlu birlikteliğinin sağlandığına da vurgulu hale getirilmesi gerekmektedir.

Özellikle, üniversite eğitimi bağlamında; mühendislik ana bilim dallarının bölünerek, alt disiplinlerinin lisans eğitimi konusu haline getirilmek istendiği, bunun doğal sonucu olarak, alt disiplinlere meslek odası statüsü (ulaştırma mühendisleri odası, su yapıları mühendisleri odası vb.) verileceği kamuoyunun dikkatine sunulmalıdır ve aynı zamanda, üniversitelerin buna uygun donanımına sahip olmadığı, ana bilim dalları ve alt disiplinler arasındaki ilişki ve geçişler nedeniyle meslek örgütü bağlamında kelimenin tam anlamıyla karmaşıya ve kaotik bir ortama yol açacağı, uygulamada ise yetki ve sorumluluk sorununa neden olacağı eklenmelidir.

TMMOB ve bağlı Odaları, mevcut demokratik işleyişı ile ana bilim dalları ve alt disiplinleri, toplum yararı temelinde ortak zeminde buluşturan iç işleyiše ve özelliğe sahiptir. Siyasi iktidar, TMMOB'nin merkezi gücünü zayıflatmak pahasına bu armoniyi kakofoniye çevirecek, üniversite eğitiminde ve mesleki alan örgütlenmesinde bilime ve uyuma aykırı, karışıklığa yol açacak değişiklikler gerçekleştirmek istemektedir.

Meslek Odaları piyasa ilişkilerine çekiliyor

TMMOB Yasası'nda yapılmak istenen değişikliğin bir başka tarafında mesleki alanların ve mesleki uygulamaların piyasa ilişkilerine açılması, ticari faaliyetin konusu haline getirilmesi bulunuyor ki bu yaklaşım, Anayasa'da ve mevcut TMMOB Yasası'nda tarif edilen "toplum yararı" ilkesini yok saymaktadır.

Kamuoyuna yansıyan taslak metin, bir taraftan merkezi yapıyı dağıtır ve güçsüzleştirirken, diğer taraftan meslek odaları ile siyasi iktidar arasında vesayet ilişkisi yaratacak hükümler içermektedir. Metinde, 12 Eylülün faşizan ve yasakçı yönetim tarzının, kapitalist dokunuşlarla varlığını sürdürdüğu görülmektedir. Yasa tasarısında, meslek odalarını piyasa ilişkilerinin bir unsuru gibi değerlendiren, ticari faaliyet yapabilmemesinin önünü açan hükümler yer almaktadır.

Taslak metinde, Odaların ve "il odalarının" bedeli karşılığı özel şirketlere, kamu kurumlarına, üniversitelere proje üretebileceği, bu amaçla iktisadi teşebbüs kurabileceği noktasında belirlemeler bulunmaktadır. Bu yaklaşım, Odaları sadece piyasa ilişkilerinin içine çekmekle kalmayacak, üyeleriyle rekabet içine girmesine neden olacaktır. Oysa meslek odaları meslektaşlarının hak ve çıkarlarını ve toplumsal yararı korumak ve kollamakla görevlidir. Mevcut yasanın amaç maddesinde vurgulu hale getirilen meslek ahlakı, bu yaklaşımda ticari faaliyete ve dolayısıyla "ticari ahlaka" bırakılmaktadır.

Odalar, toplumsal ve mesleki sorunlar bağlamında bir araya getirdiği üyeleriyle, bir başka kulvarda rakip "şirket" gibi yarışacaktır. Üyelerinin hak ve çıkarlarını koruyan bir meslek Odasından, üyeleriyle iş için rekabete giren bir meslek odasına geçişin ön hazırlıkları yapılmaktadır ki, bu yeni durumun, ne meslek odaları ne de meslektaşlar tarafından kabul edilir olmadığı özellikle vurgulanmalıdır.

TMMOB ve bağlı Odalar, kuruldukları 1950'li yıllardan bu yana, kamu yararı ve toplumsal çıkarlar doğrultusundan ayrılmamış; kamu idaresinin uygulamaları bu çerçevede değerlendirilmiş,

“Taslak metinde, Odaların ve "il odalarının" bedeli karşılığı özel şirketlere, kamu kurumlarına, üniversitelere proje üretebileceği, bu amaçla iktisadi teşebbüs kurabileceği noktasında belirlemeler bulunmaktadır. Bu yaklaşım, Odaları sadece piyasa ilişkilerinin içine çekmekle kalmayacak, üyeleriyle rekabet içine girmesine neden olacaktır.

eleştirilmiş, alternatif siyaset üretilmiş, temel ilkeye ters düşen, bilime ve bilimsel yönetime aykırı tasarruflarla hukuki zeminde mücadele edilmiş, temel mesleki bilgiler, teknolojik gelişim ve uluslararası kabuller dayanak noktası alınmıştır.

Birinci Boğaz Köprüsü ile üçüncü Boğaz Köprüsü arasında kurulacak ilişki TMMOB ve bağlı Odalarının, bu konu çerçevesinde özellikle de İnşaat Mühendisleri Odası'nın, kamusal yarar ilkesine ne kadar bağlı olduğunu, aradan geçen zaman zarfında ilkesel duruşundan ödün vermediğinin göstergesi sayılmalıdır.

Aynı şekilde, 1960'lı yılların sonunda mühendislik fakültelerinde okuyan devrimci gençler tarafından Zap Suyuna köprü yapılmasıyla, bugün TMMOB'nin mesleki desteği ile kentsel dönüşüm projelerine itiraz edilmesi arasındaki diyalektik bağ, insan hayatına verilen önemi açığa çıkartırken, sosyal adaletçi, eşitlikçi öğelerle beslenen mesleki-politik hattın inşa edilmesindeki ısrarı gözler önüne sermektedir.

Teknik mi politik mi?

TMMOB Yasası'ndaki değişikliklerin teknik mi yoksa politik mi olduğu sorusuna yanıt verilmelidir. Çünkü teknik ve daha çok işleyişe dönük gerekçelerle yapıldığı hissi yaratılan değişikliklerin öz itibarıyla politik amaçlı olduğu görülmelidir.

Şubelerin, il odalarına dönüştürülmesi, yeni il odalarının açılması için getirilen kısıtlar, il odalarına mali, idari, mesleki özerlik verilmesi, üye aidatlarının ve işlemlerden elde edilecek gelirlerin il odaları tarafından belirlenmesi, il odalarının gelirlerinden, oda merkezine ve TMMOB'ye ayrılan payın oranı, il koordinasyon kurullarının il odaları tarafından belirlenmesi, çalışma esaslarını düzenleyen yönetmeliklerin Oda merkezleri tarafından hazırlanması ancak il odaları tarafından yürütülecek olması, üye ve öğrenci üye bilgilerinin il odaları tarafından tescil edilmesi ve lakin üye bilgilerinin Oda merkezi tarafından paylaşımına açılması gibi konular, öz itibarıyla, Oda merkezlerinin gücünü zayıflatmayı, örgütsel bütünlüğünü parçalamayı, merkezi yapısını dağıtmayı, merkezi politik anlayış çerçevesinde oluşturulan müdahale kanallarını kapatmayı, örgütsel bütünlüğün doğal sonucu olarak, kamu idaresinin toplum yararına olmayan tasarruflarına karşı hukuki girişimleri de içeren mücadele iradesini geriletmeyi amaçlamaktadır.

Toplum yararı mı, korporatizm mi ?

Değiştirilen ve korunan hükümlerin toplamı, Yasa Tasarısıyla, siyaset erkinin meslek odalarını vesaleti altına almak istediğini, Nazi Almanya'sında örneği görülen ve "parti-devlet" şeklinde formüle edilen toplumsal düzenin mesleki örgütlenmelere yansıtılmasının amaçlandığını, mesleki alanlarda korporatist örgütlenmeler yaratılmasının hedeflediğini göstermektedir ki, bu toplama itiraz etmenin sorumluluğu, sadece mühendislere, mimarlara, şehir plancılarına değil, tüm siyasal, toplumsal, mesleki kesimlere düşmelidir.

